

Szeged megyei Városi Tanács VB Egészségügyi Osztálya

Gondolatok az egészségügyi adatgyűjtés korszerű feltételeiről

Gépi adatfeldolgozásra is alkalmas
"Csecsemő és kisgyermek törzslap"
ismertetése

Kovács Zoltán, Dudás Béla és Széll Éva

Az adatgyűjtés és adatszolgáltatás az orvosi munka egyik alapvető része. A tömeges betegellátás az orvosi adminisztrációt nagyon megnövelte és mivel a nyert információ értéke nem mindig arányos a megszerzésére fordított energiával az orvosok és asszisztensek idegenkedése az adminisztrációs munkával szemben érthető.

Felvetődik azonban más gondolat is. Vajon a lelkiismeretesen és szorgalmasan elvégzett adminisztráció a nehézkes "kézirásos" technikával alkalmas-e egyáltalán a tömeges ellátás diktálta munkatempó betartására? Biztosítva van-e a legszükségesebb adatok gyorsan áttekinthető rögzítése és gyors visszakeresése?

A gyakorlati tapasztalat azt mutatja, hogy igen kevés intézményben lehet a feltett kérdésre igennel válaszolni. A korszerű adatfeldolgozás megteremtette az említett probléma megoldásának technikai feltételeit.

A továbbiakban azokról az elvi követelményekről szeretnénk néhány gondolatot ismertetni, melyek a könnyen áttekinthető és gépi adatfeldolgozásra is alkalmas adminisztrációs rendszer kialakításához elengedhetetlenek. A szakosított csecsemő- és gyermekellátás valamint gondozás során fontos adatok tömeggyűlik össze, de még a legrendszeretőbb és "jóírású" védőnő vagy asszisztensnő sem tudja biztosítani azt, hogy ezek gyorsan áttekinthetők és visszakereshetők legyenek, ha nem áll rendelkezésére megfelelően szerkesztett gondozási lap. Bennünket is a területi adminisztrációs munka megkönnyítésének gondolata vezetett az alábbiakban ismertetendő "Csecsemő és kisgyermek törzslap" meg szerkesztésénél.

Az első oldal a szülők és testvérek kórelőzményét tartalmazza. Ugyancsak itt foglaljuk össze a perinatális életre utaló adatokat és az első év során észlelt betegségeket is. (1. ábra). A nyert információk viszonylag szűkszavúak, de tömeges összegyűjtésük a terület szociális és egészségügyi viszonyairól sokatmondó lehet.

A második oldalon az újszülöttkortól az első életév, a csecsemőkor végéig jegyezzük fel a biometriai adatokat, a táplálkozásra és a védőoltásra vonatkozó információkat. (2. ábra). A gyors áttekinthetőség itt elengedhetetlen követelmény.

A harmadik és negyedik oldalon a második és harmadik életévben átvészelt betegségek, a krónikus és veleszületett elváltozásokat áttekintő kérdések szerepelnek. (3. ábra). Ugyanakkor a kezelőorvos számára is van lehetőség arra, hogy a gyermekről alkotott véleményét szóban röviden, mintegy epikritikusan összefoglalja.

Ugy véljük, hogy ez az évenkénti áttekintés hasznos lesz a körzeti gyermekorvosnak és védőnőnek egyaránt, valamint előnyös a gondozott szempontjából is.

A legfontosabb feltételek, melyek a gépi adatfeldolgozásra is alkalmas adatgyűjtő lap szerkesztésénél szem előtt tartandók, a következők:

1.) Az új adatgyűjtési formától elvárható, hogy tetemes munkát takarítson meg. Ha ezt nem tudjuk biztosítani, úgy eleve elveszítjük azt a vonzóerőt, melyet minden új adminisztrációs változtatásnál az érdekeltek várnak. A jól átgondolt és előre megfogalmazott kérdések összeállítása, melyekre csak igenlő és nemlő, illetve számok bejelölésével kell válaszolni, fontos eszköz célunk elérésénél.

2.) Ma már egy újonnan bevezetett adatgyűjtő laphoz hozzá tartozik az is, hogy az eredeti dokumentum megőrzése mellett biztosítsa a gyors és korszerű adatrögzítést is. Ezt a célt mi az alkalmazott példánkon úgy értük el, hogy az eredeti példányt a perforált résztől jobbra egy letéphető u.n. "adatgyűjtő szelvénnel" láttuk el (1. ábra), melyen a feltett kérdések kódjeleit megismételtük. Ezzel biztosítottuk, hogy az "adatgyűjtő szelvényt" eltávolítva annak adatai egy előre megadott kódolási utasítás alapján bármilyen dokumentációs rendszeren - kézi vagy gépi lyukkártya, lyukszalag, stb. - rögzíthetők és feldolgozhatók anélkül, hogy az eredeti dokumentumot a körzeti adminisztrációból kiemelnénk.

3.) Fontos követelmény, hogy minél kisebb legyen a hibás adatrögzítés veszélye. Ennek feltétele a kérdések egyértelmű megfogalmazása és olyan adatok kiválasztása a feldolgozásra, melyek mindig dokumentálhatók.

CSECSEMŐ ÉS KISGYERMEK TÖRZSLAPJA			
NÉV: SZABÓ JÓZSEF		AZONOSÍTÓ SZÁM: 670929	
ANYJA NEVE: KISSE IDA		LAKÁS: Debreceni u. 145	
A SZÜLŐK KÖRÉBŐL: MENNYE ANYAI TRC: ☐ LUES: ☐ DÖHÁNYZIK: ☒ ALKOHOL: ☐ KRÓNIKUS BETEGSÉG: ☐ DIABETES: ☐ EPILEPSZIA: ☐ FEJLŐDÉSI RENDELLENESÉG: ☐ RENDSZERESBŐLÉSI GYÓGYSZERT FOGLAIKOZÁSA: <i>Adminisztrátor</i> RENDSZERESBŐLÉSI GYÓGYSZERT: ☐ MUNKAHELYE: <i>Kenderfonógyár</i>		APA: TBC ☐ LUES ☐ DÖHÁNYZIK: ☒ ALKOHOL: ☐ KRÓNIKUS BETEGSÉG: ☒ DIABETES: ☐ EPILEPSZIA: ☒ FEJLŐDÉSI RENDELLENESÉG: ☐ RENDSZERESBŐLÉSI GYÓGYSZERT: ☐ MUNKAHELYE: ☐	
EDDIGI TERHESSÉGEK SZÁMA: ☐ 0 MŰVI VETÉLÉSEK SZÁMA: ☐ 0 SPONTÁN VETÉLÉSEK SZÁMA: ☐ 0 SZÜLÉSEK SZÁMA: ☐ 0 MELY TERHESSÉGÉVEL KAPCS. SZÜVŐDMÉNYEK: ☐ AZ ANYA VÉRCSOPORTJA: <i>O Rh</i> ☒		AZ ÉLŐ GYERMEKEK SZÁMA: ☐ 0 MEGELŐZŐ KORASZÜLÉSEK SZÁMA: ☐ 0 HÁNY ÉL KÖZÜLÜK: ☐ 0 HOL SZÜLT: <i>Kórházban</i>	
A TESTVÉREK KÖRÉBŐL: MENNYE HALT-E MEG VALAKI A TESTVÉREK KÖZÜL? ☐ IGEN ☒ NEM A HALÁL OKA: 1. ☐ 2. ☐ 3. ☐ AZ ÉLŐ TESTVÉREK KÖZÜLT VAN-E: VELESZÜLETETT FEJLŐDÉSI ZAVAR: ☐ ☒ VELESZÜLETETT ANYAGCSERE ZAVAR: ☐ ☒ SZELLEMI KÁROSODÁS: ☐ ☒ KRÓNIKUS BETEGSÉG: ☐ ☒ VOLT-E VÉRCSEPERÉRE SZÜKSÉG: ☐ ☒ VOLT-E MŰTÉTRE SZÜKSÉG: ☐ ☒			
A GYERMEK EPIKRIZISE 1 ÉVES KORÁN SZÜLETÉSI SÚLY: <i>3,000</i> ☐ 0 ☐ 0 ☐ 0 TESTSÚLY 1 ÉVES KORÁN: <i>11,0</i> ☐ 0 ☐ 0 ☐ 0 IGEN NEM VOLT-E VESZÉLYEZTETETT: ☒ ☐ VAN-E ELHARADT VÉDŐOLTÁS: ☐ ☒ OKA: ☐ - VAN-E FEJLŐDÉSI ZAVARA: ☐ ☒ DG: ☐ - TÖRTÉNT-E ENNEK KEZELÉSE: ☐ ☒ DG: ☐ - VAN-E VELESZÜLETETT ANYAGCSERE ZAVARA: ☐ ☒ DG: ☐ - VAN-E MARADAN O: ☐ ☒ DG: ☐ - SZELLEMI KÁROSODÁS: ☐ ☒ DG: ☐ - VAN-E KRÓNIKUS BETEGSÉGE: ☒ ☐ DG: <i>Branchitis spastica</i> VOLT-E MŰTÉTRE SZÜKSÉG: ☐ ☒ DG: ☐ - EGYÉVES KORÁIG HÁNY ALKALOMMAL VOLT BETEG: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 HURUTOS MEGBETEGEDÉSEK SZÁMA: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 FEJLŐDÉSI BETEGSÉGE VOLT-E: ☐ ☒ EGYÉB BETEGSÉGEK SZÁMA: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 AZ ANYA GYERMEKGONDOZÁSI SEGÉLYÉN VAN-E: ☒ ☐ JÁR-É A GYERMEK RÖLCSŐDÉRE: ☐ ☒ MENNYIDŐS KORTÓL: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ELHARADT-E A BOLCSÓDÉBŐL: ☐ ☒ A FOGAK SZÁMA: ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9			

[illegible]

Egyértelmű megfogalmazás nélkül az egyes kategóriákba sorolásnál bizonytalanság uralkodik, és ez egy rejtett szisztematikus hibára ad lehetőséget, mely a reális adatokat torzítja.

Törekedjünk arra, hogy csak olyan kérdéseket tegyünk fel, melyre mindenki pontos választ tud adni, vagy olyan vizsgálatok eredményét gyűjtsük csak össze, mely minden betegnél könnyen elvégezhető. (1., 4., 7.)

4.) Fontos feltétel, hogy a begyűjtött adatok teljességét könnyen lehessen ellenőrizni. A bemutatott példán ezért azonos formai megoldást alkalmaztunk az eredeti törzslapon és a róla eltávolítható "adatgyűjtő szelvényen" is. (8., 9.)

5.) Feltétlenül javítania kell a bevezetésre kerülő új adatgyűjtő lapnak az adatok interpretálását, áttekinthetőségét. (6.)

6.) Elengedhetetlen követelmény a gépi adatfeldolgozás megkönnyítése, de ne zárja ki, sőt gyorsítsa meg a hagyományos adatgyűjtést is. (2., 3., 5.)

Az előzőekben felsorolt gondolatok alapján állítottuk össze az ismertetett "Csecsemő és kisgyermek törzslapot" melyet Szeged gyermekszakrendelőiben hasznosan alkalmazunk.

Ugy véljük, ezzel sikerül majd megteremteni egy korszerű és gépesíthető adatfeldolgozás alapját, mely a tömeges betegellátás és gondozás egyre égetőbb követelménye.

I R O D A L O M

1. Beeking, Ch.: Dtsch. Gesundheitswesen. 24. 1186. 1969.
2. Bordman, K., A.J. Erdmann, O. Lorge, H.G. Wolff: J.A.M.A. 1949. 140. 530.
3. Bordman, K., A.J. Erdmann, I. Lorge, H.G. Wolff: J.A.M.A. 1951. 145. 152.
4. Collen, M.F., J.L. Cutler, A.B. Siegelau, R.L. Cella: Arch. intern. Med. 1969. 123. 664.
5. Day, E.: Method. Inform. Med. 1970. 9. 116.
6. Mikulenene, M.P.: Peditria (Moskv.) 1967. 46. 49.

7. Reisner, E., J. Apitz, H. Wolf: Maschr. Kinderheilk. 1963. 111, 69.
8. Wersig, G.: Method. Inform. Med. 1970. 9, 166.
9. Wolf, G. K.: Method. Inform. Med. 1970. 9, 101.